

č. j.: 153/10 ED
Bratislava, dňa 17. mája 2010

Nedeľa DIAKONIE 2010 30. mája 2010

Vážené sestry farárky, bratia farári!

Prepáčte, že tento list začnem citovaním z knihy Žalospievov, ktorá je „pohrebnou piesňou napísanou pre padlé mesto Jeuzalem“. Sú to slová: *...Pohliadni a vid' našu potupu... 3: Osireli sme, nemáme otca, naše matky sú ako vdovy... (Žalosp 5,1c.3)*. Tí, ktorí zostali spolu s Jeremiášom v zničenom Jeruzaleme sa cítia ako sirotky, bez otca, alebo matky, alebo oboch rodičov. – Ak aspoň občas sledujete televíznu reláciu „Pošta pre teba“, tak viete, že veľa dospelých, ktorí sa ako deti stali sirotami často živých rodičov, v dospelom veku ich hľadajú. Celý ich život bol poznačený absenciou rodičovskej lásky. Naplno prežívali, čo to znamená byť sirotou. Nehľadajú ich preto, že by v dospelosti potrebovali ich pomoc, ale ich hľadajú, že by aspoň na okamih mohli poznať lásku, o ktorú nie svojou vinou prišli.

Tento úvod píšem preto, lebo v Nedeľu DIAKONIE, pre ktorú prosíme o požehnanie a bude **30. mája 2010**, sa chceme venovať téme „sirotky medzi nami“. Niekoľko rodín našej cirkvi sa cez ED ECAV venuje prevažne sirotám živých rodičov, a to ako profesionálni náhradní rodičia (SED Banská Bystrica, predtým Ľubietová) a v SED Veľký Slavkov v „Dom-e na polceste“. V túto nedeľu chceme myslieť na všetky sirotky a prosíme už teraz nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista, aby tí, ktorí vedia pomôcť, pomohli sirote a sirotám, aby nemuseli znieť smutné hlasy volaní: Bože, *Pohliadni a vid' našu potupu!*

Pre Nedeľu DIAKONIE 2010 sú zvolené práve tieto slová *Žalosp 5,1c:*
Pohliadni a vid' našu potupu!

Ak je v blízkosti Vášho CZ niektorá profesionálna náhradná rodina alebo „Dom na polceste“, pozvite si ich, aby Vám porozprávali o ich službe. Nebolo by však vhodné jatriť rany tých, ktorí by mohli trpieť!

I tento rok Vám v prílohe zasielame myšlienky ku kázni k priliehavým textom so zasľúbením Božieho slova **J 14,18**. Prajeme Vám, aby priložený materiál bol inšpiráciou pre Vás pri výzve k službe.

Tohoročná ofera z Nedele DIAKONIE bude použitá pre „Dom na polceste“ vo Veľkom Slavkove.

Oferu z Nedele DIAKONIE môžete zaslať:

1. priloženou poštovou poukážkou s udaním **VS - 1010**
2. bankovým prevodom na účet: Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku
číslo: **584759183/7500 ČSOB a.s., VS - 1010**

V prípade zaslania ofery bankovým prevodom nás, prosím, informujte listom, e-mailom, telefonátom, aby sme mali možnosť presne identifikovať a evidovať Váš dar. Ďakujeme.

Srdečné pozdravy so stálou prosbou: „Pane, žehnaj svojmu dielu!“ z ÚED zasiela

Ing. Ján Huba, riaditeľ ED ECAV

Pohliadni a vid' našu potupu!

Príhodné texty:

- *Vdovu ani sírotu neutláčajte! 22: Ak ju predsa budeš utláčať a ona bude volať ku mne o pomoc, iste vypočujem jej volanie, 23: môj hnev vzplanie a pobijem vás mečom, takže vaše ženy budú vdovami a deti sírotami (2M 22,21 – 23).*
- *Počul si túžbu pokorných, ó Hospodine; utvrduješ im srdce, ucho nakláňaš, 18: aby si prislúžil právo sírote a ubitému, aby pozemský človek už viac nenaháňal strach. My, silní, povinní sme teda znášať slabosti nevládných, a nie v sebe mať záľubu (Ž 10,17 – 18).*
- *Sírotám je otcom, vdovám zástupcom Boh v svojom svätom príbytku 7: Boh osamelých vracia domov... (Ž 68, 6 – 7a).*
- *Umyte sa, očist' sa, odstráňte svoje zlé skutky spred mojich očí! Prestaňte zle robiť, 17: učte sa dobre robiť, hľadajte právo, ujímajte sa utláčaného, prisudzujte právo sírotám, zastávajte sa vdov... 23: Tvoje kniežatá sú vzbúrencami a druhmi zlodějov. Každý má rád úplatok, ženie sa za darmi; sírotám právo neprisudzujú, spor vdovy sa k nim nedostáva (Iz 1,16.17.23).*
- *Neopustím vás ako sírotu, prídem k vám (J 14,18).*
- *Čisté a nepoškrvené uctievanie Boha pred Bohom a Otcom je: navštevovať siroty a vdovy v ich tiesni a seba zachovávať nepoškrveného svetom (Jak 1,27).*

Čo evokujú vo mne na prvé počutie slová tohto textu?: ***Pohliadni a vid' našu potupu!*** (Žalosp 5,1c)

Pohliadni! – znie ako úpenlivá prosba, až zvolanie! Počujem v tom aj naliehavé klopanie až búchanie, so zvolaniami na Hospodinove pomyselne „dvere milosti“: ***Po – hliad – ni! Po – hliad – ni!*** Prosíme!!!

vid' našu potupu! – poukázanie na vlastnú situáciu. „Pozri sa, pozri, do akej potupy sme sa dostali! V akej potupe musíme žiť! Pomôž! Prosíme!“

Ak si niekto myslí, že tieto (takto vytrhnuté) slová nemožno aplikovať na životy sírot (aj vdov) dnes - keďže boli napísané ako súčasť „pohrebnej piesne napísanej pre padlé mesto Jeuzalem“,¹ je to vec názoru, ale tieto slová majú pokračovanie v 3v.: ***Osireli sme, nemáme otca, naše matky sú ako vdovy...*** = sme sírotu,... a vdovy - vysvetľujú dôvod ich potupy.

Nedel'u diakonie 2010, ako je napísané v sprievodnom liste, chceme tematicky venovať sírotám. Keď si však všimnete všetky Biblické texty, ktoré hovoria o sírotách, všade sú spomenuté aj vdovy. V niektorých aj cudzinci alebo osamelí. To znamená, že Pán Boh v týchto skupinách ľudí vidí spoločné utrpenie. Túto skutočnosť je potrebné spomenúť aj v kázni. Preto prikladám výber z vysvetlení Novotného Biblického slovníka pojmov aj „siroty“ aj „vdovy“. Samozrejme, že Vám každá iná pomôcka môže len pomôcť v rozvíjaní myšlienok k tej najdôležitejšej:

- **postavenie sírot a vdov dnes, ako ho poznáte vo svojom okolí, CZ, spoločnosti** a výzva Božieho slova k „dobrovoľným povinnostiam“ kresťanov:
- **Čisté a nepoškrvené uctievanie Boha pred Bohom a Otcom je: navštevovať siroty a vdovy v ich tiesni a seba zachovávať nepoškrveného svetom (Jak 1,27).**

¹ PRŮVODCE ŽIVOTEM – JEREMJÁŠ, PLÁČ. Praha : International Bible Society – Czech; Luxpress, 1998. ISBN 80–7130–079–9. **Důležité údaje:** „Obě Jeremjášovy knihy popisují tutéž událost – zničení Jeruzaléma. Proroctví jí předpovídá a pláč na ni zpětně reaguje. Je to žalozpěv, pohřební píseň napsaná pro padlé město Jeruzalém.“ s. 121.

Sociálnemu postaveniu ženy, vdovy a tým aj jej detí, sirôt sa vo svojich spisoch viac venuje evanjelista Lukáš, čo je pochopiteľné, keďže bol lekár.

Kto je sirota?

„SIROTA, hebr. játôm znamená vo väčšine dieťa bez otca alebo dieťa, ktoré stratilo otca, teda dieťa bez právnej ochrany (*Job 6,27; 24,3; 29,12; 31,21-22; Jer 5,28.*)². Mojžišov Zákon a celá Biblia odporúča a zdôrazňuje ochranu vdov a sirôt a vytýka, že je táto povinnosť zanedbávaná... Zákon stanovil, že paberky na poli i na vinici a všetko, čo samo narastie pri úhorovaní³ každého siedmeho roku, patrí vdovám, sirotám a iným odkázaným... Tiež čiastka povinných desiatkov mala pripadnúť vdovám a sirotám (*5M 14,28n*). Vdovy a siroty sú pod zvláštnou Božou ochranou (*5M 10,18; Ž 146,9*). Tomu, kto by ich utláčal, hrozí Boh trestami i na manželke a na deťoch (*2M 22,22-24⁴*). NZ však vidí v starostlivosti o vdovy a siroty v ich tiesni jeden zo základných rysov čistej a bezchybnej zbožnosti (*Jk 1,27*)... U *J 14,18* uisťuje Ježiš, že svojich učeníkov neopustí osirelých, aj keď im na čas bude odňatý smrťou. Snád' je v tom obsiahnutá aj myšlienka, že nezostanú bez ochrany ako deti bez otca...“⁵

Ak prirovnáme vyššie vybrané slová z Novotného Biblického slovníka o zásadách starostlivosti o sirotu a vdovu v Židovstve s nedávnou a dnešnou situáciou v cirkvi a v štáte, nachádzame veľký rozdiel. Nedávno, do určitej miery ešte stále pretrvávajúca situácia v štáte bola taká, že o siroty (už či skutočné alebo siroty žijúcich rodičov) bolo postarané v Detských domovoch. Cirkvi a jednotlivci sa nemohli o ne starať. Len veľmi výnimočne za dlhých prietáhov boli niektoré zverené do adopcie. Dnes sa veľa hovorí o profesionálnych náhradných rodinách. V tej súvislosti (a je to aj požiadavka EÚ) by mali byť Detské domovy zrušené, aby všetky deti vyrastali v rodinách. Dnes je už povolená aj adopcia do zahraničia.

Čo sme urobili a čo robíme v ECAV cez Evanjelickú diakoniu?

Domov detí rodinného typu v Ľubietovej bol „pionierskym projektom“ Evanjelickej diakonie ECAV po r. 1989. V budove boli umiestnené prvé tri rodiny, ktoré dostali deti do starostlivosti a výchovy. Neskôr sa stali náhradnými profesionálnymi rodinami. Dnes ich je 11. Každá býva samostatne v týchto obciach: Bratislava, Bystré, Háj, Hrádok ^{n/V}, Hronsek, Kremeš, Krupina, Modra-Kráľová, Nitra, Nové Mesto ^{n/V}, Smrečany. Spolu sa starajú, vlastne vychovávajú 25 detí - okrem vlastných. Finančne, odborne a právne sú riadené z administratívneho centra SED Banská Bystrica.

Aké „skratky“ môžu nastať v živote nechcených detí, hovorí nasledovný príbeh:

„KTO SOM?

Danka Antalová sa dostala do detského domova keď mala 3 roky. Rodičia sa rozviedli, hádali sa, o dieťa sa nestaral nikto. Niekoľko pokusov o nájdenie náhradnej rodiny bolo neúspešných. Keď sme začali vybavovať občiansky preukaz, na naše prekvapenie jej meno nebolo zaznamenané v žiadnej matrike. Po prietáhoch s úradmi sa zistilo, že voľakedy dávno jej súd na žiadosť biologického otca zmenil meno na Danka Balážová. Žiaden súd ani úrad u nás nemá povinnosť oznámiť vám zmenu mena, ak máte 4 roky a ste v detskom domove. Takže 15-ročnej slečne v puberte sa zrútil svet. Čo povedia spolužiaci? Budú sa jej smiať, ako to vyzerá, zmeniť meno, veď sa nevydala! Meno však musí byť totožné s menom v občianskom preukaze. Snažili sme sa jej to uľahčiť a pomôcť.

² Texty obsahujú: 1.- výčitky správania sa voči sirotám: *Job 6,27; 24,3; Jer 5,28.* 2.- poukázanie, ako im Jób pomohol: *Job 29,12; 31,21-22.* Sú tiež inšpiratívne!

³ Úhor je neobrobená pôda, ktorá predtým bola obrábaná. Leží ladom. V Židovstve každý 7-my rok mala zostať úhorom, ladom.

⁴ Nadpis odseku textu znie: **Príkaz lásky k blížnemu!**

⁵ **NOVOTNÝ, ADOLF : Biblický slovník.** První díl. 2. vyd. Praha : Ústřední církevní nakladatelství, 1951 - 1956. Edice Kalich v Praze II. **Sirotek**, s. 885.

Medzitým sa objavil biologický otec - pán Baláž. Žil neďaleko s matkou a dvoma mladšími synmi, Dankinými bratmi. Nedôverčivú dcéru sa snažil presvedčiť návštevami, darčekom, pozvaniami. Pomaly si zvykala, že má otca, bratov. Až raz stará matka „poučila“ Danku, že tento muž veru nie je jej otcom, zbytočne k nim chodí na návštevu! Znovu jeden zrútený svet. Rany sa prehĺbili: Kto som vlastne? Kto sú moji rodičia? Ako sa volám? Nosím meno muža, ktorý nie je mojím otcom? Čo odo mňa chcel? Prečo ma vôbec pozýval?... Čia som? Ničia. Neverím už nikom! Danku sa vyučila. Osamostatnila sa, žila s ďalšími dievčatami v prenajatom byte, pracovala. Už nesnívala o rodine. Až raz: jej pošta sa dostala k mame, a tá sa rozhodla zavolať. Plakala do telefónu a dcéru obmäkčila, dodnes sa schádzajú. Danku sa pokúsila žiť s maminou rodinou, ale nevyšlo to. Nechcela sa deliť o mamu s nikým, bolela ju mamina starostlivosť o synov, ktorú ona nezažila. Mama jej vysvetlila, prečo sa to všetko stalo. Rozumom to pochopíte, ale srdcom?

Má vyše 20 a ešte sa nenašla. Držte jej palce, prosím. K.V. - mená sú zmenené⁶

Modlitba, ktorá prezrádza bolestivé hľadanie si identity. Dojímavé!

„Milý Bože,
mňa si adoptovali.
Je to také isté,
ako keby som bol
ozajstný?
Palino⁷“

Kto je vdova?

„**VDOVA** je žena, ktorá úmrtím stratila manžela, bola predmetom zvláštnej úcty a starostlivosti u starých Izraelcov, aj keď bola odkázaná vlastne len na láskavosť príbuzných (na najstaršieho syna, ktorému to nariad'ovalo právo prvorodeného a keď mu to dovoľovali majetkové pomery) a milosrdenstvo blížnych. Vdova totiž nededila po zomrelom manželovi a často sa musela vracat' do domu svojho otca (*1M 38,11; Lev. 22,13*)... ..Boh bol vyhlasovaný za manžela a zvláštneho priaznivca vdov a otec sirôt (*5M 10,18: prisluguje právo sirote i vdove, miluje cudzinca a dáva mu chlieb i odev; Ž 68,6: Sirotám je otcom , vdovám zástupcom Boh v svojom svätom príbytku...*). Zvlášť *5M* pamätá vo svojom zákonodarstve na vdovy, stavajúc ich na roveň levítom a sirotám (*5M 14,28: Na konci každého tretieho roka odovzdaj celý desiatok zo svojej úrody toho roku a zlož ho vo svojich bránach. 29: Keď potom príde levíta - ktorý nemá podiel ani dedičné vlastníctvo s tebou - alebo cudzinec, sirota a vdova, ktorí sú v tvujich bránach, nech jedia a nasýtia sa, aby t'a požehnal Hospodin, tvoj Boh, pri každom diele tvujich rúk, ktoré budeš konať.*) a hrozí Božím súdom tým, ktorí zaobchádzajú s vdovami neláskavo (*2M 22,22nn; Za 7,10; Mal 3,5*). Zdá sa, že v Ježišovej dobe zastávali vdovy nejaké pomocné miesta v chráme (*L 2,37: bola to vdova osemdesiatštyri ročná, ktorá nevychádzala z chrámu, pôstom a modlitbami slúžiac Bohu vo dne v noci*)... Prvá kresťanská cirkev sa starala o vdovy (*Sk 6,1; Jk 1,27*).“⁸

Zuzana Kolárovská
referát pre Zborové diakonie ED ECAV

⁶ **nebyť sám (ns)** : dvojmesačník o náhradnom rodičovstve : číslo 3, druhý ročník, jún 2005. Vydáva a distribuuje Asociácia náhradných rodín, Pri Suchom mlyne 16, 811 04 Bratislava. Registrované MK SR č. 3193/2004, ISSN 1336-6025, s.13.

⁷ **Deti píšú Bohu**. Vydala Knižná dielňa Timotej, Košice : in **nebyť sám (ns)**, s.12.

⁸ **NOVOTNÝ, ADOLF : Biblický slovník**. První díl. 2. vyd. Praha : Ústřední církevní nakladatelství, 1951 - 1956. Edice Kalich v Praze II. **Vdova**, s.1173.